

Nr 240.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa löneställnings- och ersättningsspörsmål vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, m. m.; given Stockholms slott den 12 april 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Torsten Nilsson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 april 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Nilsson:

Såsom i årets statsverksproposition, sjätte huvudtiteln, s. 112, erinrats, har Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut från och med den 1 juli 1945 erhållit viss förstärkning av personalorganisationen. Därvid ha vissa

löneställnings- och ersättningsfrågor m. m. lämnats öppna i avbidan på ytterligare överväganden. Dessa frågor ha i huvudsak avsett följande ämnen (jfr statsverksprop. 1945: VI ht, s. 164—165; r. skr. 1945: 6, p. 45):

- löneställningen för statsmeteorologer och statshydrologer;
- löneställningen för meteorolog- och hydrologpersonal;
- avlöningsförhållandena för meteorolog- och hydrologpersonal under tjänstledighet för studier m. m.; samt
- kompensation för nattjänstgöring i vissa fall.

Genom beslut den 29 juni 1945 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för kommunikationsdepartementet att tillkalla en sakkunnig för att inom departementet biträda med utredning och förslag i fråga om nämnda löneställnings- och ersättningsspörsmål m. m. Med stöd av bemyndigandet uppdrog min företrädare i ämbetet samma dag åt numera assessorn i kammarrätten H. Edsberg att inom departementet biträda med utredning i ämnet.

Till fullgörande av utredningsuppdraget har Edsberg — i det följande benämnd utredningsmannen — den 15 februari 1946 överlämnat utlåtande med förslag i nyssnämnda hänseenden. Med anledning av i årets statsverksproposition, sjätte huvudtiteln, s. 118, gjort uttalande har utredningsmannen utlåtitt sig jämväl beträffande frågan om löneställningen för viss telegrafistpersonal.

Över utredningsmannens förslag ha, efter remiss, utlåtanden avgivits av statskontoret, allmänna lönenämnden samt Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut. Därjämte har personalföreningen vid institutet begagnat sig av erhållet tillfälle att yttra sig över förslaget.

För institutets fortsatta verksamhet är det av vikt, att de löneställnings- och ersättningsspörsmål, vilka vid fjolårets omorganisation lämnades öppna, snarast möjligt bringas till en lösning. I betraktande härav och då jag funnit det av utredningsmannen framlagda förslaget kunna i huvudsakliga delar godtagas, har jag ansett mig böra förorda, att detsamma lägges till grund för framställning i ämnet till innevarande års riksdag.

I det följande upptager jag till en början omförmälda löneställnings- och ersättningsfrågor. Därefter torde jag få anmäla uppkommen fråga om anordnande av utbildning av civila meteorologaspiranter.

Slutligen upptager jag i det följande vissa anslagsfrågor för nästkommande budgetår.

I. Vissa löneställnings- och ersättningsspörsmål m. m.

Statsmeteorologer och statshydrologer.

I samband med beslut om uppflyttning av förste statsmeteorologer och förste statshydrologer från 24 till 26 lönegraden samt av statsmeteorologer och statshydrologer från 21 till 22 lönegraden uttalade 1945 års riksdag, att spörsmålet om ifrågavarande befattningars inplacering på löneskalan särskilt med hänsyn till föreliggande rekryteringssvårigheter syns riksdagen

förtjäna fortsatt uppmärksamhet, framför allt om en uppflyttning av förste och andre arkivarier m. fl. befattningshavare vid de s. k. lärda verken till 27 respektive 23 lönegraden skulle beslutas. I anslutning till verkställd utredning rörande löneställningen för arkivarier, bibliotekarier och intendenten vid de lärda verken medgav samma års riksdag uppflyttning av dessa befattningshavare från 21 till 23 lönegraden.

Under erinran om vad sålunda förekommit och med framhållande av angelägenheten av att den framtida rekryteringen av meteorolog- och hydrologpersonal med högre kvalifikationer i möjligaste mån säkerställas har *utredningsmannen* förordat, att en inplacering i 23 lönegraden av statsmeteorologer och statshydrologer kommer till stånd. Härvid har utredningsmannen förutsatt sådan skärpning av kompetensfordringarna, att av statsmeteorolog skulle krävas — förutom avlagd filosofie kandidat- eller filosofie ämbetsexamen, i vilken inginge minst två betyg i ämnet meteorologi — att vederbörande tillägnat sig erforderliga specialkunskaper i analys- och prognostjänst. Av statshydrolog skulle krävas — förutom den vetenskapliga utbildning, som för närvarande inginge i kompetensfordringarna, nämligen avlagd filosofie kandidat-, filosofie ämbets- eller civilingenjörsexamen — att vederbörande förskaffat sig erforderliga specialkunskaper i hydraulik och valda delar av vattenbyggnadsläran. Dispens från här angivna fordringar skulle undantagsvis kunna medgivas den, som under föregående verksamhet ådagalagt särskild fallenhet för och skicklighet i det till vederbörandes verksamhetsområde hänförliga arbetet.

Statskontoret har uttalat, att därest 23 lönegraden funnes böra tillämpas å de med här ifrågasvarande tjänster jämförbara befattningarna såsom statskartograf och statsgeodet vid rikets allmänna kartverk samt statshydrograf och statsgeodet vid sjökarteverket, konsekvensen syntes bjuda, att statsmeteorologer och statshydrologer hänfördes till samma lönegrad.

Allmänna lönenämnden har — med beaktande av att arkivarier m. fl. befattningshavare vid de s. k. lärda verken hänförts till 23 lönegraden ävensom av vad utredningsmannen i övrigt anfört — icke velat motsätta sig statsmeteorologernas och statshydrologernas uppflyttning till samma lönegrad.

Institutet har funnit de av utredningsmannen ifrågasatta fordringarna på speciella kunskaper i analys- och prognostjänst kunna bortfalla, i och med att dylika kunskaper komme att inhämtas under de akademiska studierna, varom utredning förelåge.

Meteorologer och hydrologer vid det centrala organet.

Av ifrågasvarande befattningshavare hänföres för närvarande meteorologer till endera av lönegraderna Eo 18 och Eo 20, biträdande meteorologer till endera av lönegraderna Eo 15 och Ex 15, hydrologer till endera av lönegraderna Eo 17 och Ex 18 samt biträdande hydrologer till lönegrad Ex 15. Förevärande tjänster utgöra i stor utsträckning genomgångstjänster för befordran till högre befattning. Kompetensfordringar finnas icke för närvarande

fastställda. Flertalet av de nuvarande befattningshavarna har emellertid akademisk utbildning.

Utredningsmannen har funnit det vara för säkerställande av en tillfredsställande rekrytering angeläget, att en klar befordringsgång tillskapas för meteorolog- och hydrologpersonalen samt att i samband därmed lämpliga löneställningar för denna personal fixeras. Detta förutsätter i sin tur — framhåller utredningsmannen — att vissa kompetensvillkor fastställas för personalen ifråga. I samband härmed har utredningsmannen även upptagit frågan om tjänstgöring på aspirantstudiet. I förevarande hänseenden har utredningsmannen anfört följande.

Beträffande *meteorologer* torde meteorologisk tjänsteexamen eller motsvarande kunskapsmåtå böra utgöra minimifordran i kompetenshänseende. Lämpliga löneställningar för personal med denna utbildning synas vara 15, 18 och 20 lönegraderna. Erinras må, att löneställningen för militärmeteorologer av 1:a graden — av vilka icke kräves högre teoretisk utbildning än avlagd meteorologisk tjänsteexamen — från och med innevarande budgetår höjts från MEO 18 till MEO 20. Begynnelselönen synes böra utgå enligt Ex 15 eller, där vederbörande redan innehar extra ordinarie anställning — exempelvis såsom väderleksassistent — enligt Eo 15. Efter ett års väl vitsordad tjänstgöring uppflyttas befattningshavaren till Eo 18. Efter förslagsvis ytterligare högst fem års väl vitsordad tjänstgöring vinnes uppflyttning till 20 lönegraden, vilken kommer att utgöra slutlönegrad för meteorolog utan akademisk examen. Visst antal befattningar i sistnämnda lönegrad inrättas såsom ordinarie.

För meteorologpersonal med akademisk examen torde likaledes 15, 18 och 20 lönegraderna böra komma till användning, i detta fall såsom passagelönegrader. Begynnelselönen synes böra utgå enligt Ex 18, där i vederbörandes examen ingår ämnet meteorologi, och eljest enligt Ex 15. Efter ett års väl vitsordad tjänstgöring — i fråga om befattningshavare med akademisk examen utan ämnet meteorologi dock först efter avlagd tentamen i detta ämne — antages befattningshavaren till e. o. tjänsteman i 18 lönegraden. Efter förslagsvis ytterligare två års väl vitsordad tjänstgöring vinnes uppflyttning till extra ordinarie tjänst i 20 lönegraden. I mån av inträffande ledighet bör vederbörande, där han genom avläggande av meteorologisk tjänsteexamen eller på annat sätt förskaffat sig erforderliga specialkunskaper i analys- och prognostjänst, kunna vinna befordran till statsmeteorolog. Skulle befordran till ordinarie statsmeteorolog icke ha vunnits inom förslagsvis tio år eller, beträffande den som avlagt filosofie licentiatexamen, i vilken ingår ämnet meteorologi, eller som eljest ådagalagt framstående duglighet och särskild fallenhet för institutets arbetsuppgifter, inom förslagsvis fem år från första anställningen såsom meteorolog, bör uppflyttning kunna ske till extra ordinarie statsmeteorolog i Eo 23.

Liksom hittills torde tillfälle böra beredas studenter, som avse att efter avläggande av akademisk examen vinna anställning som meteorologer, att antagas till *meteorologaspiranter* vid institutet i och för fullgörande — vanligen under ferietid — av praktisk tjänstgöring därstädes. Sedan numera möjlighet öppnats för blivande civila meteorologer att vid institutets undervisningsavdelning genomgå utbildning i och för avläggande av meteorologisk tjänsteexamen, böra såsom meteorologaspiranter fortsättningsvis ifrågakomma även studenter, som avse att begagna sig av denna utbildningsmöjlighet. Som villkor för antagning till aspirant torde i sistnämnda fall böra gälla, att vederbörande dels avlagt studentexamen på reallinjen med minst betyget

godkänd i matematik, specialmatematik och fysik eller visat sig äga däremot fullt svarande kunskaper, dels ock fullgjort en månads provtjänstgöring vid institutet.

Den, som antagits till meteorologaspirant för att efter avläggande av akademisk examen vinna anställning som meteorolog, bör fullgöra minst sex månaders praktisk tjänstgöring vid institutet. För annan meteorologaspirant uppdelas tjänstgöringen i en teoretisk och en praktisk del, den förra omfattande fyra terminers studiekurs vid institutets undervisningsavdelning om sammanlagt omkring 16 månader, avslutad med avläggande av meteorologisk tjänsteexamen, och den senare sex månaders praktisk tjänstgöring vid institutet.

Under aspiranttjänstgöringen torde arvode böra utgå med förslagsvis 300 kronor för månad i ett för allt till den som har sitt hem utom Stockholm och med 200 kronor till den, som har sitt hem i Stockholm eller dess omedelbara närhet. Meteorologaspirant, som bedriver akademiska studier, bör dock för tjänstgöringstid som överskjuter sex månader kunna tillerkännas den högre ersättning, som svarar mot hans kvalifikationer, förslagsvis högst med belopp motsvarande avlöning enligt 12 löneklassen.

Den, som före avläggande av studentexamen önskar förvärva praktik genom tjänstgöring vid institutet, synes böra beredas tillfälle därtill mot åtnjutande av arvode med belopp, som må finnas skäligt i varje särskilt fall.

Beträffande *hydrologpersonalen* synas, alltefter vederbörandes kvalifikationer, följande befordringsgång och lönetur böra fastställas.

Den, som avlagt filosofie licentiatexamen, lägre akademisk examen med sammanlagt minst sex betyg i för hydrologiska byrån viktiga ämnen eller civilingenjörsexamen med minst betyget godkänd i vattenbyggnadslära, erhåller lön enligt Ex 18. Den, som avlagt akademisk examen med lägre betygssumma än nyss sagts, ävensom den, som avlagt lägre teknisk examen och styrker sig äga antingen kunskaper i matematik, fysik och hydrologi motsvarande fordringarna i läroämnena matematik, fysik och meteorologi i meteorologisk tjänsteexamen eller ock motsvarande praktisk erfarenhet, erhåller lön enligt Ex 15. Efter ett års väl vitsordad tjänstgöring äger i båda fallen uppflyttning rum till Eo 18. Efter ytterligare två, respektive fem års väl vitsordad tjänstgöring i Eo 18 sker uppflyttning till Eo 20. Den, som efter sammanlagt tio tjänstår som hydrolog icke vunnit befordran till statshydrolog eller högre befattning, uppflyttas, om han innehar kompetens för befordran till statshydrolog, till e. o. statshydrolog i Eo 23. I fall av särskild duglighet må nyssnämnda tid av tio år minskas till fem år.

Även för anställning som hydrolog synes böra fordras minst sex månaders praktisk tjänstgöring (*aspiranttjänstgöring*). Ersättning under dylik tjänstgöring synes böra utgå enligt motsvarande grunder som i det föregående föreslagits beträffande meteorologaspirant, vilken bedriver studier i och för avläggande av akademisk examen.

Ett särskilt problem utgör frågan om anställnings- och avlöningsförhållandena för den ytterst av sakägare avlönade *personalen vid hydrologiska byråns utrednings- och kontrollavdelning*.

Denna personal utgöres f. n. av ett antal medelst arvode eller såsom extra tjänstemän anställda biträdande hydrologer, hydrologassistenter och kontorsbiträden, varjämte institutet erhållit medgivande att vid avdelningen anställa en civilingenjör med arvode motsvarande avlöning enligt högst 23 löneklassen. Enligt vad institutsledningen framhållit har arbetet vid utredningsavdelningen efter hand erhållit allt större omfattning, vilket bland annat medfört, att den egentliga hydrologpersonalen i betydande utsträckning måst tagas i anspråk för utförande av arbete vid avdelningen. Det vill synas, som om

utredningsavdelningens permanenta arbetsuppgifter framdeles skulle komma att kräva avsevärt mera arbetskraft än som beräknats för den nuvarande organisationen.

Enligt de för användningen av anslaget till undersökningar inom hydrologiska byrån meddelade bestämmelserna kan den för undersökningsverksamheten erforderliga personalen för närvarande anställas endast såsom extra eller med arvode. För att institutet skall kunna erhålla kvalificerad arbetskraft synes det emellertid nödvändigt, att samma anställningsvillkor och befordringsgång tillämpas för här ifrågasvarande personal som för institutets övriga befattningshavare i motsvarande ställning. Ett överförande till mera fast anställning — extra ordinarie — av den vid utredningsavdelningen tjänstgörande personal, vilken under längre tid kan beräknas bli erforderlig, bör således komma till stånd.

Statskontoret har icke haft något att erinra mot en tillämpning av 15, 18 och 20 lönegraderna för meteorologer och hydrologer vid det centrala organet. Med avseende å befordringsgången borde dock större åtskillnad än enligt förslaget göras mellan meteorologpersonal med och utan akademisk examen. Begynnelselön syntes i båda fallen normalt böra utgå enligt Ex 15. Befordringsgången kunde därpå — med viss anknytning till den i Kungl. Maj:ts brev den 22 juni 1945 fastställda befordringsgången för amanuenspersonal vid de s. k. lärda verken — bli i huvudsak följande. Efter ett års väl vitsordad tjänstgöring uppflyttades tjänsteman med akademisk examen till förste amanuens i Eo 18 och annan tjänsteman till amanuens i Eo 15. Den förstnämnde borde efter ytterligare tre års tjänstgöring, om i hans examen inginge ämnet meteorologi, och eljest efter fyra års tjänstgöring kunna uppflyttas till Eo 20 och den senare efter två års tjänstgöring i Eo 15 uppflyttas till Eo 18. Förslaget att därutöver uppflyttning skulle kunna ske till statsmeteorolog i Eo 23 kunde statskontoret icke tillstyrka. Vad beträffade aspirantarvodet ville statskontoret erinra, att ersättningarna under liknande utbildningskurser på andra håll inom statsförvaltningen utginge med väsentligt lägre belopp; så erhöles exempelvis trafikelever vid statens järnvägar ersättning med 5 kronor, respektive 2 kronor 50 öre för dag under den teoretiska kursen, som omfattade fem månader, och med 10 kronor för tjänstgöringsdag utan differentiering efter bostadsorten under den praktiska kursen. Även med skäligt beaktande av den teoretiska kursens vid institutet väsentligt längre varaktighet kunde statskontoret dock icke tillstyrka högre ersättning än 200 respektive 100 kronor för månad.

Allmänna lönenämnden har utgått från att för närvarande jämförelsevis långt gående åtgärder vore erforderliga för att säkerställa en tillfredsställande rekrytering av här avsedd personal. Utredningsmannens förslag syntes därför i huvudsak böra godtagas. I avbidan på resultatet av 1944 års personalutrednings arbete hade lönenämnden dock funnit sig icke böra för meteorolog- och hydrologpersonal tillstyrka gynnsammare befordringsgång än den, som gällde för amanuenspersonalen vid de s. k. lärda verken. Lönenämnden hade således icke kunnat tillstyrka, att den reglerade befordringsgången utsträcktes längre än till extra ordinarie tjänst i 20 lönegraden.

Institutet har ansett den föreslagna befordringsgången vara väl avpassad för att möjliggöra en i stort sett tillfredsställande rekrytering.

Personalföreningen har förordat, att akademiskt utbildad meteorolog måtte uppflyttas från Ex 18 direkt till Eo 20 eller alternativt, att Eo 20 måtte utbytas mot Eo 21. Den föreslagna provtjänstgöringen om en månad för elever vid utbildningskurs borde borttagas eller inräknas i aspiranttjänstgöringen. Möjlighet att bedöma vederbörandes lämplighet föreläge först under själva utbildningstiden. Då det i vissa fall syntes bli svårt att avgöra, huruvida en aspirant skulle anses vara bosatt i Stockholms omedelbara närhet eller ej, och då med den föreslagna uppdelningen av aspirantarvodet endast skenbart följde större rättvisa i de enskilda fallen, finge föreningen föreslå att ett och samma arvode utginge till alla aspiranter. Arvodet borde motsvara Ex 4.

Meteorologer och föreståndare vid de lokala flygväderlekstjänsterna.

För närvarande förekomma två typer av lokal väderlekstjänst, nämligen väderlekstjänst med självständig prognosverksamhet och väderlekstjänst utan självständig prognostjänst. Vid den förra organisationstypen — i Bromma, Torslanda och Bulltofta — tjänstgöra dels meteorologer, av vilka föreståndarna äro placerade i Eo 20 och övriga meteorologer i Eo 18, dels ock väderleksassistenter i Eo 12 och Ex 12 samt biträden i lägre lönegrader. Vid väderlekstjänst av den senare typen — f. n. i Visby, Sundsvall, Karlstad och Norrköping — tjänstgöra en väderleksassistent och ett biträde.

Utredningsmannen har beträffande den vid de lokala flygväderlekstjänsterna anställda meteorologpersonalen — vars tjänstgöring i stort sett motsvarar den som förekommer vid centralorganet — förutsatt, att nämnda personal med avseende å kompetensvillkor, löneställningar och befordringsgång likställes med meteorologpersonalen vid centralorganet.

Med hänsyn till den snabba utveckling, som under den sista tiden ägt rum inom den civila flygtrafikens område, har utredningsmannen funnit det vara i hög grad motiverat, att föreståndarna vid de lokala flygväderlekstjänsterna erhålla en löneställning som bättre än den hittillsvarande svarar mot dem åliggande ansvar i krävande arbetsuppgifter. Utredningsmannen har härom anfört i huvudsak följande.

Med tanke på rådande brist på kvalificerad meteorologpersonal är det för säkerställande av den framtida rekryteringen angeläget, att befattningarna göras ekonomiskt tillräckligt lockande. För närvarande saknas tillräcklig erfarenhet rörande möjligheterna att utan olägenhet kontinuerligt avse en och samma befattningshavare för den krävande befattningen som föreståndare för större lokal flygväderlekstjänst. Utfallet härvidlag blir givetvis i hög grad beroende av vederbörandes individuella uthållighet och lämplighet i övrigt. Då emellertid den möjligheten icke torde kunna uteslutas, att med hänsyn till tjänstens krävande beskaffenhet ett utbyte av innehavare tid efter annan måste äga rum, synas goda skäl tala för att åtminstone tills vidare en viss rörlighet i lönesystemet tillskapas, så att personalbyten utan svårighet vid behov kunna verkställas. Härvid synes ett system med tilläggsarvode utöver den fasta lönen för föreståndare vid större lokal väderlekstjänst innebära en lämplig lösning. Med hänsyn till flygväderlekstjänstens omfattning vid de större flygplatserna — hit äro för närvarande att räkna Bromma, Torslanda och Bulltofta — synas såsom föreståndare för flygväderlekstjänsten nor-

malt böra avses statsmeteorologer i 23 lönegraden. Tjänstgöringens krävande beskaffenhet och det med tjänsten förenade ansvaret torde härvid motivera, att med den fasta lönen förenas ett tilläggsarvode. Utredningsmannen föreslår, att tilläggsarvodet bestämmes till 1 200 kronor för år i ett för allt.

Vad angår frågan om löneställningen för föreståndare vid flygväderlekstjänst utan självständig prognostjänst synes 15 lönegraden tills vidare vara tillfyllest för erhållande av lämplig arbetskraft. Till erhållande av här avsedd befattning lär i första hand böra komma i fråga antingen förste väderleksassistent, vilken befattning inrättande föreslås i det följande, eller ock assistent, som efter genomgången utbildning, varom i det följande närmare förmåles, meriterat sig för föreståndartjänst. Befattningen, som får förutsättas bli sluttjänst, torde böra inrättas såsom ordinarie utom vid nytillkommande flygplatser, där föreståndarbefattningen till en början lär kunna uppföras på extra ordinarie stat.

Statskontoret har ansett, att såsom föreståndare för flygväderlekstjänst med självständig prognosverksamhet borde avses statsmeteorolog i Eo 23. Något särskilt tilläggsarvode syntes däremot ej böra ifrågakomma. Vid tillsättande av ordinarie statsmeteorologtjänst syntes det komma att tillgodoräknas sökande som särskild merit, om han kunde åberopa tjänstgöring såsom föreståndare vid dylik väderlekstjänst. Detta syntes också komma att innebära en för rekryteringen av föreståndartjänsterna gynnsamt verkande sporre. Därest meteorolog i Eo 20 på grund av längre förordnande uppehölle här avsedd föreståndartjänst, syntes ersättning böra utgå i form av vikariatslön enligt den högre lönegraden. Statskontoret avstyrkte således även i detta fall införandet av särskilt föreståndararvode.

Allmänna lönenämnden har uttalat, att den ökade flygtrafiken torde ställa allt större krav på föreståndarna, vilka syntes komma att få leda arbetet för en icke obetydlig personal. Vid sådant förhållande syntes vissa skäl tala för att ifrågavarande befattningar vid de tre största flygväderlekstjänsterna — därest deras innehavare skulle besitta samma kompetens som statsmeteorologer — inrättades som statsmeteorologtjänster i 23 lönegraden. Huruvida särskilt tilläggsarvode borde utgå, förefölle lönenämnden tveksamt. Därest dylikt arvode befunnas erforderligt för att för ifrågavarande tjänster förvärva kvalificerade statsmeteorologer, ville lönenämnden emellertid icke motsätta sig att anordningen med dylika arvoden prövades i avbidan på erfarenhet rörande möjligheten att kontinuerligt avse en och samma befattningshavare för befattning som föreståndare för större lokal flygväderlekstjänst.

Institutet har ansett det av utredningsmannen föreslagna systemet med särskilda tilläggsarvoden utgöra en ändamålsenlig lösning på problemet att ekonomiskt tillgodose föreståndarna för deras ansvarsfulla och krävande arbete och samtidigt hålla möjligheten öppen att vidtaga ombyten på föreståndartjänsten, då så kunde befinnas lämpligt. Institutet ville särskilt understryka, att — även om innehavarna av de föreslagna tjänsterna i A 23 normalt borde vara föreståndare — hinder icke borde föreligga för institutet att, då så befunnas lämpligt, förordna e. o. statsmeteorolog eller meteorolog att vara föreståndare och att uppbära föreståndararvodet.

Personalföreningen har avstyrkt anordningen med tilläggsarvode och i stället föreslagit, att föreståndare vid flygväderlekstjänst med självständig prognosverksamhet placeras i lönegraden A 25.

Meteorologassistenter.

Vid de lokala flygväderlekstjänsterna finnas anställda väderleksassistenter i lönegraden Eo 12 eller Ex 12.

Utredningsmannen har erinrat, att i det förslag, som låg till grund för 1945 års organisationsbeslut beträffande institutet, räknats med att väderleksassistenter skulle efter hand försvinna och deras uppgifter övertagas av meteorolog- och biträdespersonalen. För egen del har utredningsmannen uttalat, att den fortgående utvecklingen på den civila flygtrafikens område i förening med rådande brist på meteorologpersonal emellertid redan syntes ha jävat tanken på ett slopande inom överskådlig tid av ifrågavarande befattningar. Utvecklingen syntes snarare gå i riktning mot ett ökat behov av assistentpersonal. Förutom vid de större flygplatserna syntes nämligen väderleksassistenter med fördel kunna utnyttjas vid de småflygplatser landet runt, som inom en snar framtid torde komma att upprättas.

Beträffande väderleksassistenternas arbetsuppgifter och löneställning har utredningsmannen anfört följande.

Vad väderleksassistenternas arbetsuppgifter beträffar, har rådande brist på meteorologpersonal under de senare åren medfört, att assistenterna pålagts ett mera kvalificerat arbete än tidigare. Den civila flygtrafikens intensifiering har nödvändiggjort, att en del av meteorologpersonalens arbete måste överlätas på assistenterna. Detta har i sin tur medfört, att en del enklare uppgifter, såsom visst kartritningsarbete, överflyttats från assistenterna till särskilda ritbräden. Assistenternas arbetsuppgifter bestå därför huvudsakligen i observationstjänst för väderlekstelegram i internationell kod och för väderleksuppgifter till flygplan i luften, införande av observationer på väderleksrapporter till avgående flygplan, inprickning på särskilda diagram papper av temperatur- och fuktighetsmätningar i den fria atmosfären, ritning av aerologiska översiktsskarter som mottagas från andra väderlekstjänster samt övervakning av kartritarnas arbete.

Mot bakgrunden av det anförda synes det utredningsmannen välmotiverat, att åt de väderleksassistenter, vilka icke kunna påräkna befordran till högre tjänst, beredes en tryggare anställning än hittills genom inrättande av lämpligt antal ordinarie assistenttjänster i 12 lönegraden. För de assistenter, vilka förskaffat sig erforderlig kompetens, bör möjlighet stå öppen att vinna befordran antingen till förste assistent förslagsvis i 15 lönegraden eller ock till föreståndare vid flygväderlekstjänst utan självständig prognostjänst. Av förste assistentbefattningarna torde visst antal böra göras ordinarie.

Vad tjänstebenämningssfrågan angår, synes beteckningen meteorologassistent vara att föredraga framför väderleksassistent.

Jämväl för ifrågavarande assistentpersonal synes det lämpligt, att en bestämd befordringsgång och lönelur tillskapas. Aspirant å meteorologassistenttjänst bör hava avlagt realexamen och inneha första klass radiocertifikat eller ock äga motsvarande teknisk utbildning. Under en första utbildningstid om två månader torde arvode böra utgå med 300 kronor för månad till den som har sitt hem utom Stockholm och med 200 kronor till den som har sitt

hem i Stockholm eller dess omedelbara närhet. Under därpå följande praktisk tjänstgöring, omfattande fyra månader, bör arvode utgå med belopp, motsvarande avlöning enligt löneklass 7. Därefter bör anställning kunna vinnas som meteorologassistent i Ex 12. Efter ett års väl vitsordad tjänstgöring som assistent sker uppflyttning till Eo 12. Efter genomgången kurs om 3 månader för utbildning till förste meteorologassistent samt 3 års väl vitsordad assistenttjänstgöring bör befordran kunna äga rum till förste assistenttjänst i Eo 15 eller A 15.

Statskontoret har i betraktande av de olika uppfattningar, som kommit till uttryck i fråga om väderleksassistenternas framtida ställning, och den korta erfarenhet, som hittills stått att vinna rörande det fortsatta behovet av dessa tjänster, icke kunnat ansluta sig till utredningsmannens förslag, att nu skulle inrättas ett antal ordinarie sådana assistenttjänster i 12, respektive 15 lönegraden. Den extra ordinarie anställningsformen syntes tills vidare böra bibehållas. Däremot tillstyrkte ämbetsverket förslaget att ändra tjänstebestämmelsen till meteorologassistent.

Institutet och *personalföreningen* ha påyrkat vissa jämkningar i de av utredningsmannen föreslagna anställningsvillkoren i syfte att erhålla närmare överensstämmelse med befordringsgången för telegrafistpersonalen vid telegrafverket.

Hydrologassistenter och laboratorieassistenter.

Vid hydrologiska byråns utredningsavdelning finnas anställda ett antal hydrologassistenter, vilka tjänstgöra såsom biträden åt hydrologerna vid utförande av vissa tekniska undersökningar m. m. Dessa hydrologassistenter, vilka för närvarande avlönas medelst arvode eller såsom extra tjänstemän i 12 lönegraden, intaga en ställning ungefär motsvarande den som tillkommer laboratorieassistenten i A 12.

Av skäl som tidigare anförts har *utredningsmannen* ansett ifrågavarande assistentpersonal böra beredas en mera fast anställning än för närvarande. Därvid ha följande grunder med avseende å kompetens, befordringsgång och lönetur ansetts böra fastställas.

Aspirant å hydrologassistentbefattning — vilken skulle hava avlagt realexamen eller äga lämplig teknisk utbildning — erhöles under en första utbildningstid av två månader arvode med 300 kronor för månad, om han hade sitt hem utom Stockholm, samt med 200 kronor i månaden, om han hade sitt hem i Stockholm eller dess omedelbara närhet. Under en därpå infallande tjänstgöringstid om fyra månader utginge arvode med belopp motsvarande avlöning enligt 7 löneklassen. Därefter kunde anställning erhållas som hydrologassistent i Ex 12. Efter ett års väl vitsordad assistenttjänstgöring skedde uppflyttning till Eo 12. Efter 3 års väl vitsordad assistenttjänstgöring kunde den som ägde erforderliga kvalifikationer befordras till ledig förste hydrologassistenttjänst i Eo 15 eller, eventuellt, A 15 (sluttjänst).

Beträffande laboratorieassistenter — vilka erfordras för utförande av laboratoriearbeten såväl inom institutet som vid de aerologiska stationerna — har utredningsmannen förordat fastställande av samma kompetenskrav, befordringsgång och lönetur som föreslagits i fråga om hydrologassistenterna.

Viss telegrafistpersonal.

I fråga om radiomottagningen av utländska väderlekstelegram äger för närvarande samarbete rum mellan institutet och försvarsväsendets radioanstalt på det sätt, att radiomottagningen under radioanstaltens ledning omhänderhaves dels av viss personal, som avlönas av institutet och har sitt arbete förlagt till institutets lokaler, dels ock av inom radioanstaltens lokaler arbetande personal, som avlönas av radioanstalten medelst anlitande av särskilda för ändamålet anvisade medel.

I sina anslagsäskanden för nästkommande budgetår har *institutet* föreslagit sådan ändring i fråga om samarbetet, att all centraliserad radiomottagning framdeles skulle ske inom radioanstalten. Behovet av telegrafistpersonal för radiomottagningen har institutet därvid uppskattat till en förste radioassistent, 4 andre radioassistenter och 24 tredje radioassistenter med placering tills vidare såsom extra ordinarie tjänstemän i lönegraden 16, 14 och 12 respektive.

Vid anmälan i innevarande års statsverksproposition av anslagsfrågorna under sjätte huvudtiteln (s. 118) har jag beträffande lönegradsplaceringen för radiotelegrafisterna uttalat, att i avvaktan på resultatet av då pågående utredning rörande löneställningen för institutets personal ävensom det förslag rörande löneställningen för radioanstaltens personal, som chefen för försvarsdepartementet framdeles kunde komma att anmäla, ståndpunkt icke för det dåvarande borde tagas till frågan om radiotelegrafisternas löneställning. Det borde få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera, då utredningsresultatet framlagts och avlöningsfrågorna vid radioanstalten klarlagts, meddela beslut rörande telegrafisternas inplacering i lönegrad.

Utredningsmannen har anfört:

Den för mottagning av utländska väderlekstelegram erforderliga telegrafistpersonalen med placering vid försvarsväsendets radioanstalt bör i lönehänseende intaga samma ställning som de befattningshavare vid radioanstalten, vilka ha sig anförtrodda arbetsuppgifter likartade med dem, som skola åligga förstnämnda personal. Kompetensfordringarna äro över hela linjen desamma, nämligen första klassens telegrafistcertifikat eller motsvarande utbildning. Under förutsättning att, såsom radioanstalten hemställt, anstaltens ifrågavarande befattningshavare — vilka för närvarande tillhöra respektive 16, 13 och 10 lönegraderna — inplaceras i 16, 14 och 12 lönegraderna, tillstyrker utredningsmannen således, att motsvarande löneställningar väljas även för den för mottagning av utländska väderlekstelegram erforderliga personalen. Det må framhållas, att telegrafverkets radiotelegrafister och förste radiotelegrafister, av vilka kräves första klassens telegrafistcertifikat, äro inplacerade i 12 och 14 lönegraderna. Såsom institutet förutsatt, bör den ifrågavarande telegrafistpersonalen tills vidare givas ställning såsom extra ordinarie.

Vad tjänstebenämningssfrågan angår, har institutet, såsom nämnts, ifrågasatt beteckningarna förste, andre och tredje radioassistent. Enligt utredningsmannen inhämtat, benämnes den telegrafistpersonal vid radioanstalten, vars arbetsuppgifter äro närmast jämförliga med den för mottagning av utländska väderlekstelegram avsedda personalens, radioassistenter av 1. klass i 16 lönegraden, förste telegrafister i 13 lönegraden samt andre telegrafister

i 10 lönegraden. Då det synes önskvärt, att enhetliga tjänstebenämningar såvitt möjligt komma till användning för all telegrafistpersonal, och tjänstetiteln radiotelegrafist, vilken redan användes vid institutet och även förekommer vid telegrafverket, i förevarande fall synes mest lämplig, föreslår utredningsmannen, att den för mottagning av utländska väderlekstelegram avsedda telegrafistpersonalen i 12 och i 14 lönegraderna benämnes radiotelegrafist, respektive förste radiotelegrafist. Under hand har utredningsmannen inhämtat, att ifrågavarande benämningar anses lämpligen kunna komma till användning även för den telegrafistpersonal vid radioanstalten, vars göromål äro närmast likartade med dem, som ankomma på nyssnämnda för mottagning av väderlekstelegram avsedda personal. Vad angår telegrafist i 16 lönegraden synes såsom lämplig tjänstetitel kunna förordas beteckningen radioföreståndare, vilken benämning förekommer i lönegraden A 15 vid institutet.

Statskontoret har förutsatt, att vid bestämmande av löneställningen för ifrågavarande telegrafistpersonal jämförelsen icke begränsades till befattningshavare med motsvarande arbetsuppgifter vid försvarsväsendets radioanstalt utan att även löneförhållandena för jämförlig personal vid telegrafverket bleve vederbörligen beaktade.

Lönenämnden har utgått från att personalen ifråga erhöle samma löneställning som motsvarande personal vid försvarsväsendets radioanstalt. Det syntes nämnden böra tagas under övertvägande att i viss utsträckning bereda personalen ordinarie anställning. En *reservant i lönenämnden*, som ansett en placering i 16 lönegraden av föreståndaren vara för låg med hänsyn till att denne skulle vara förman och arbetsledare för 4 befattningshavare i 14 och 24 befattningshavare i 12 lönegraden, har ifrågasatt föreståndarens inplacering i 18 lönegraden.

Personalföreningen har såsom sin uppfattning uttalat, att de civila väderlekstjänsternas radio- och teleprinterexpedition i sin helhet borde knytas till institutet. En provisorisk placering av förste telegrafister i 14 lönegraden inom institutets ram ville föreningen tillstyrka men ansåge i övrigt, att vissa organisationsfrågor borde lösas, innan lönefrågan för institutets radio- och teleprinterpersonal upptoges till bedömande.

Avlöningsförhållandena för meteorolog- och hydrologpersonal under tjänstledighet för studier m. m.

I samband med framläggande i 1945 års statsverksproposition av förslag till utvidgad institutsorganisation från och med budgetåret 1945/46 uttalade min företrädare i ämbetet, att det borde tagas under övertvägande, huruvida icke möjlighet borde beredas icke-ordinarie befattningshavare vid institutet att med bibehållande av viss del av lönen genomgå institutets undervisningsanstalt och där avlägga meteorologisk tjänsteexamen, respektive bedriva vissa specialstudier vid tekniska högskolan. Detta uttalande föranledde icke någon erinran från riksdagens sida.

Utredningsmannen har i förevarande hänseende anfört följande.

Under tjänstledighet, som enligt medgivande av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande myndighet användes för att göra iakttagelser eller idka studier, som kunna tjäna verkets intressen, så ock

under tjänstledighet för deltagande såsom elev i utbildningskurs vid verket, äger ordinarie tjänsteman jämlikt stadgande i 13 § 3 mom. civila avlöningsreglementet åtnjuta oavkortad lön. Jämlikt 16 § punkten b) samma reglemente skall ordinarie tjänsteman vid tjänstledighet för enskild angelägenhet å lönen vidkännas B-avdrag för tid, varunder han idkar studier eller bedriver arbete, som prövas vara av betydelse för verket eller för tjänstemannens kompetens för viss uppgift eller befattning inom verket, dock sammanlagt högst 120 dagar av den tid han innehar befattning inom en och samma lönegrad. För tid utöver 120 dagar har tjänstemannen att under här avsedd ledighet vidkännas C-avdrag å lönen.

Extra-ordinarie tjänsteman skall jämlikt föreskrift i 12 § 3 mom. civila icke-ordinariereglementet under tjänstledighet för deltagande såsom elev i utbildningskurs vid verket äga åtnjuta oavkortad lön. Jämlikt 15 § a) samma reglemente skall extra ordinarie tjänsteman vid tjänstledighet för enskild angelägenhet vidkännas B-avdrag å lönen för tid, varunder han idkar studier eller bedriver arbete, som prövas vara av betydelse för verket eller för tjänstemannens kompetens för viss uppgift eller befattning inom verket, dock sammanlagt högst 120 dagar av den tid, varunder han innehar extra ordinarie anställning. För tid utöver 120 dagar har tjänstemannen att under här avsedd ledighet vidkännas C-avdrag å lönen.

Extra tjänsteman skall under ledighet för ovan angivna ändamål vidkännas C-avdrag å lönen (35 § civila icke-ordinariereglementet), såframt icke Kungl. Maj:t finner skäl att för visst fall annorlunda bestämma (32 § första stycket samma reglemente).

Av ovan återgivna bestämmelser följer, att i den mån ordinarie och extra ordinarie tjänsteman vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut beviljas tjänstledighet för deltagande såsom elev i utbildningskurs vid institutets undervisningsavdelning, han därunder äger åtnjuta oavkortad lön. Det synes utredningsmannen skäligt, att jämväl extra tjänsteman under här avsedd ledighet medgives uppbära oavkortad lön. Tjänsteman, som har sin stationeringsort å annan ort än Stockholm, torde därjämte böra åtnjuta resekostnads- och traktamentsersättning för resa till och från Stockholm ävensom, där han är familjeförsörjare, tjänstgöringstraktamente under vistelsen i Stockholm, förslagsvis med belopp, som jämlikt tilläggsbestämmelserna till civila avlöningsreglementet utgå från och med 16:e dygnet till och med 6:e månadens utgång.

I vad mån eljest tjänsteman under ledighet för idkande av studier, som kunna tjäna institutets intressen, bör åtnjuta hel eller oavkortad avlöning, torde böra få bli beroende av omständigheterna i det enskilda fallet. Regelmässigt synes dylik ledighet böra betraktas som tjänstledighet för enskild angelägenhet och rätten till avlöning således regleras enligt 16 § b) civila avlöningsreglementet, respektive enligt 15 § a) civila icke-ordinariereglementet.

Vad slutligen angår frågan om avlöningsförmånerna under utbildning på aspirantstadiet får utredningsmannen hänvisa till i det föregående framlagda förslag.

Statskontoret har ansett, att frågan, huruvida extra tjänsteman under tjänstledighet för deltagande såsom elev i utbildningskurs vid institutets undervisningsavdelning borde komma i åtnjutande av oavkortad lön, borde upptagas till prövning i ett större sammanhang av 1945 års lönekommitté.

Allmänna lönenämnden har icke funnit sig böra biträda förslaget om att extra tjänsteman under ledighet för nyss angivna ändamål skulle äga uppböra oavkortad lön men har ansett skäligt, att tjänstemannen under dylik le-

dighet bibehölles vid viss del av lönen, förslagsvis motsvarande det högre aspirantarvodet å 300 kronor i månaden.

Fråga om kompensation för nattjänstgöring.

Såväl vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut som vid de lokala flygväderlekstjänsterna förekommer för närvarande nattjänstgöring, vid institutet dock endast i begränsad omfattning. För nattjänstgöring utgår gottgörelse endast i den mån tjänstgöringstiden överstiger 42 timmar per vecka. Gottgörelse utgår i form av kompensationsledighet eller såsom övertidsersättning. För beräkning av gottgörelse anses varje tjänstgöringstimma under natten såsom en och en halv timma.

I ett av f. d. generaldirektören G. Malm i egenskap av särskilt tillkallad utredningsman den 8 januari 1944 framlagt förslag angående ändrad institutsorganisation hade framhållits, att nattjänstgöring vid institutet syntes komma att äga rum endast i begränsad utsträckning och i så fall blott inom meteorologiska byrån. Vid de lokala flygväderlekstjänsterna finge man efter krigets slut räkna med ett konstant behov av passning dygnet runt. I den mån nattjänstgöring komme att äga rum, borde särskild gottgörelse härför icke tillkomma befattningshavare i A 20 och högre lönegrader under förutsättning att vederbörande erhöle av utredningsmannen förordade löneställningar. Åt övrig meteorologpersonal borde däremot beredas särskild ersättning för nattjänstgöring. 1943 års väderleksutredning hade föreslagit, att ersättning till den militärmeteorologiska personalen för nattjänstgöring skulle utgå med visst belopp per natt. Förslaget hade emellertid icke föränlett något riksdagens beslut, när frågan ansetts böra bedömas i samband med spörsmålet om löneställningen för meteorologpersonal i allmänhet (prop. 1943: 354, s. 48). Det vore att märka, att den militärmeteorologiska personalen avsetts skola tjänstgöra skiftvis dygnet runt under hela året, under det att nattjänsten vid de lokala flygväderlekstjänsterna och vid det centrala organet i varje fall under den närmaste tiden komme att bli av mindre omfattning. Under sådana förhållanden hade det syntts vara lämpligare, att ersättningen till sistnämnda personal alltjämt finge utgå i form av kompensationsledighet, vilket vore att eftersträva, eller såsom övertidsersättning. Det syntes dock rättvist, att även för denna personal särskild ersättning utginge för *all* tjänstgöring nattetid, således även om tjänstgöringen ej omfattade mera än en eller annan timme per natt och även om den sammanlagda tjänstgöringstiden ej överstege 42 timmar per vecka. Om emellertid nattjänstgöringen vid de lokala flygväderlekstjänsterna och vid institutet erhöle samma omfattande karaktär som vid de lokala militära väderleksorganen, borde ersättningen utgå med visst belopp per natt, lämpligen med 5 kronor för väderleksassistent eller biträdande meteorolog och med 6 kronor för meteorolog. Den kontanta ersättningen borde dock, i vilken form ersättningen än utgäves, maximeras till 350 kronor per år för väderleksassistent och biträdande meteorolog samt till 400 kronor per år för meteorolog.

Vid anmälan av frågan om ändrad institutsorganisation från och med budgetåret 1945/46 anförde min företrädare i ämbetet, att gentemot de för beräkning av här avsedd ersättning föreslagna grunderna några erinringar icke framställts från de hörda myndigheternas sida men att han dock icke vore beredd att för det dåvarande tillstyrka, att dessa grunder komme i tillämpning. Frågan syntes böra göras till föremål för fortsatt övervägande. Detta uttalande lämnades av riksdagen utan erinran.

Utredningsmannen har i förevarande sammanhang erinrat, att frågan om ersättning för nattjänstgöring åt personal vid den militära väderlekscentralen vore beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Försvarets civilförvaltning hade föreslagit, att vid den militära väderlekscentralen skulle — räknat från och med den 1 juli 1945 — vid fullgörande av tjänstgöring mellan klockan 0 och 6 utgå särskild ersättning till personal i 20 lönegraden med 6 kronor och till personal i 21 och högre lönegrader med 7 kronor för natt, dock att ersättningen för år räknat icke finge överstiga, för personal i 20 lönegraden 400 kronor samt för personal i 21 och högre lönegrader 500 kronor. Till meteorologpersonal i högst 18 lönegraden skulle vid nattjänstgöring utgå övertidsersättning.

I häröver avgivet utlåtande hade *allmänna lönenämnden* och *försvarsväsendets lönenämnd* anfört följande.

I utlåtande den 10 februari 1945 angående löneförmåner för viss personal inom den militära väderlekstjänsten ha *allmänna lönenämnden* och *försvarsväsendets lönenämnd* framhållit, att ersättning för nattjänstgöring enligt lönenämndernas mening borde begränsas till sådan militär meteorologpersonal, som icke ägde komma i åtnjutande av övertidsersättning, och vidare borde ersättning icke utgå för nattjänstgöring i fall, då vederbörande kunde beredas kompensation genom erhållande av ledighet, som svarade mot övertidsarbetet. Ett vidare tillmötesgående av de i då föreliggande framställning framförda önskemålen i ifrågavarande hänseende skulle, så vitt lönenämnderna kunde bedöma, medföra konsekvenser inom andra förvaltningsområden. Såsom framgår av proposition 1945:170, s. 179, ha de av lönenämnderna sålunda förordade grunderna för åtnjutande av ersättning för nattjänstgöring godkänts av chefen för försvarsdepartementet.

Av vad försvarets civilförvaltning anförts ävensom av vad lönenämnderna under hand inhämtat framgår emellertid, att den av meteorologpersonalen vid den militära väderlekscentralen fullgjorda nattjänstgöringen ingår i deras ordinarie arbetstid om 42 timmar i veckan. Under månaderna mars—november, då flygtjänstutbildning vid flottiljerna bedrivs i större utsträckning än under övriga delar av året, räknas ett fullgjort vaktdygn för 24 ordinarie tjänstgöringstimmar, under det att under månaderna december—februari, då den vakthavande meteorologen beräknas ha tillfälle till viss vila under natten, ett fullgjort vaktdygn anses motsvara 21 ordinarie tjänstgöringstimmar. Såsom vakthavande meteorolog skall tjänstgöra militärmeteorolog av 1 graden eller militärmeteorolog i högre tjänsteställning. Under nätter, då något behov av meteorologtjänst för flygningar icke är förutsett, tjänstgör dock en militärmeteorolog av 2 graden på väderlekscentralen, under det att den vakthavande meteorologen ligger i beredskap i hemmet. För sistnämnda beredskapstjänstgöring är någon ersättning icke avsedd att utgå.

Med hänsyn till vad sålunda utretts angående nattjänstgöringens karaktär av ordinarie tjänstgöring finna lönenämnderna förutsättningar icke före-

ligga för medgivande av särskild ersättning för denna tjänstgöring till meteorologpersonalen vid militära väderlekscentralen. Med understrykande av sitt tidigare uttalande, att ett tillmötesgående av framförda önskemål angående dylik ersättning, i den mån fråga icke vore om övertidsarbete, skulle medföra konsekvenser inom andra förvaltningsområden, få lönenämnderna därför avstyrka bifall till civilförvaltningens förslag. Skulle nu rådande brist på meteorologpersonal föranleda, att denna i avsevärd omfattning tages i anspråk för övertidsarbete, synes emellertid frågan om att bereda därav berörda befattningshavare i högre lönegrad än den 18:e ersättning härför böra upplagas till särskild prövning.

Vad försvarets civilförvaltning anfört och föreslagit angående övertidserättning till meteorologpersonal i högst 18 lönegraden föranleder icke någon erinran från lönenämndernas sida.

Chefen för flygvapnet hade i anledning av lönenämndernas sålunda gjorda uttalande anfört, att här avsedd ersättning vore att betrakta som en kompensation för en visserligen ordinarie men dock exceptionell tjänstgöring, som ägde rum under särskilt påfrestande förhållanden och vars motsvarighet syntes saknas inom övriga förvaltningsområden.

För egen del har *utredningsmannen* anfört följande.

För närvarande utgives gottgörelse för natttjänstgöring vid institutet eller de lokala flygväderlektjänsterna antingen i form av kompensationsledighet eller såsom övertidserättning, varvid är att märka, att gottgörelse utgår allenast i den mån tjänstgöringstiden överstiger 42 timmar per vecka. För beräkning av gottgörelsen räknas därvid varje tjänstgöringstimma mellan kl. 22 och 6 såsom en och en halv timma. Sålunda tillämpade grunder för utgivande av övertidserättning överensstämma med avlöningsreglementenas föreskrifter i ämnet; i vad rör principen för beviljande av kompensationsledighet överensstämmer institutets praxis med vad härutinnan tillämpas annorstädes inom statsförvaltningen, främst vid de affärsdrivande verken, varest natttjänstgöring i stor utsträckning förekommer.

Vid överläggningar mellan utredningsmannen och personalrepresentanter har från personalens sida framställts önskemål om att särskild kompensation måtte beredas personalen vid all natttjänstgöring, oberoende av om tjänstgöringen i fråga fölle inom ramen för fastställd arbetstid om 42 timmar i veckan eller icke. Kompensationen i fråga har ansetts motiverad på grund av tjänstgöringens överhuvud taget ansträngande och med hänsyn till de personliga levnadsvanorna obekväma art. Kompensation har ansetts böra lämnas i den formen, att å all tjänstetid, som infölle mellan klockan 22 och 6, skulle beräknas ett visst procentuellt tidstillägg, förslagsvis $33\frac{1}{3}$ 0/0, med iakttagande tillika, att mellan nämnda båda klockslag fullgjord tjänstgöring alltid skulle anses motsvara minst en fullgjord tjänstgöringstimma. Motsvarande kompensation borde beräknas även vid sön- och helgdagstjänstgöring, i den mån dylik tjänstgöring förekomme oftare än varannan sön- och helgdag.

För egen del hyser utredningsmannen den uppfattningen, att det från institutets personal framförda önskemålet svårligen kan tillmötesgå utan att medföra konsekvenser inom andra statliga förvaltningsområden. Utredningsmannen är för den skull icke beredd tillstyrka, att särskild kompensation skulle beredas personalen för natttjänstgöring, som faller inom ramen för den fastställda tjänstgöringstiden. I vad rör tjänstgöringen vid det centrala organet torde för övrigt frågan om särskild kompensation för natttjänstgöring sakna aktualitet, enär enligt vad som framgår av gällande tjänstgörings-

schema dylik tjänstgöring åtminstone för närvarande förekommer i jämförelsevis ringa omfattning. Vid de lokala flygväderlektjänsterna, varest kontinuerlig tjänstgöring kommer att äga rum dygnet runt, kan måhända förtjäna övervägas att medgiva kompensation för obekvämlig tjänstgöring i en eller annan form, även där tjänstgöringen faller inom ramen för ordinarie arbetstid. Denna frågas lösning torde emellertid böra bli beorende av det blivande ställningstagandet till den för närvarande på Kungl. Maj:ts prövning beroende frågan om särskild ersättning för nattjänstgöring åt personal vid militära väderlekscentralen.

Lönenämnden har på förevarande punkt hänvisat till vad nämnden och försvarsväsendets lönenämnd i sitt förut återgivna utlåtande anfört.

Institutet har funnit kompensation för nattjänstgöring i form av avkortad tjänstgöringstid vara att föredraga framför ersättning i penningar, enär kompensationen borde bereda befattningshavaren möjlighet till vila i anledning av mera ansträngande tjänst. Institutet finge därför föreslå, att frågan löstes så, att genom föreskrift i instruktionen för institutet bemyndigande lämnades institutet att medgiva skälig avkortning av föreskriven tjänstgöringsskyldighet för tjänsteman — med undantag av föreståndare för flygväderlektjänst — som hade att fullgöra mera regelbundet återkommande tjänstgöring under avsevärd del av natten, dock högst med i genomsnitt en timme för arbetsdag.

Personalföreningen har uttryckt den förhoppningen, att förevarande spörsmål inom en snar framlid måtte upptagas till generell behandling.

Vad först angår frågan om lönegradsplaceringen för statsmeteorologer och statshydrologer anser jag mig bland annat med hänsyn till att de med dem jämförliga tjänsterna som statsgeodeter och statskartografer vid rikets allmänna kartverk i annat sammanhang föreslagits inplacerade i 23 lönegraden böra tillstyrka utredningsmannens förslag om uppflyttning av förstnämnda befattningar till samma lönegrad. En dylik förbättring av löneställningen framstår ur rekryteringssynpunkt såsom i hög grad önskvärd och påkallad. Med hänsyn till att ifrågavarande tjänster i fjol temporärt uppflyttades från 21 till 22 lönegraden synes emellertid till undvikande av alltför täta löneklassuppflyttningar böra föreskrivas, att den nu förordade uppflyttningen till 23 lönegraden icke må medföra fördelaktigare lönetur, än om uppflyttning till sistnämnda lönegrad skett från och med den 1 juli 1945. Därest den föreslagna lönegradsuppflyttningen kommer till stånd, lär anledning föreligga att överväga viss skärpning av kompetenskraven i anslutning till vad utredningsmannen i sådant hänseende förutsatt. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att träffa avgörande härutinnan. I vad rör statsmeteorologerna är — såsom institutet även påpekat — frågan om kompetensvillkorens avvägning avhängig av spörsmålet om den högre meteorologiundervisningens ordnande.

Av institutet och dess personalförening framförda krav på en uppflyttning av förste statsmeteorologer och förste statshydrologer till 27 lönegraden anser jag mig icke böra biträda.

Beträffande den av utredningsmannen föreslagna beföringsgången för meteorologer och hydrologer vill jag i avvaktan på 1944 års personalutrednings arbetsresultat för närvarande inskränka mig till att uppdraga följande huvudlinjer. Begynnelönen såväl för dem, som avlagt meteorologisk tjänsteexamen eller innehava motsvarande kunskapsmåt, som för dem, vilka avlagt akademisk examen, synes böra utgå enligt 15 lönegraden. Efter viss tids tjänstgöring i nämnda lönegrad bör uppflyttning till högre lönegrad äga rum. Ställningstagandet till frågan om vilken eller vilka lönegrader, som härvid böra ifrågakomma, liksom till frågan om tidsintervallerna mellan förekommande uppflyttningar bör emellertid tills vidare anstå.

Utredningsmannens förslag beträffande kompetensvillkor för meteorologer och hydrologer har jag funnit mig kunna godtaga.

I fråga om den vid hydrologiska byråns utrednings- och kontrollavdelning tjänstgörande personal, som avlönas från anslaget till undersökningar inom hydrologiska byrån, synas skäl tala för ett överförande av densamma till extra ordinarie anställning i de fall, där ett mera stadigvarande personalbehov kan bedömas föreligga. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att träffa avgörande härutinnan, såvitt angår tjänster i högst 20 lönegraden.

Enligt utredningsmannens förslag skulle meteorologaspirant och hydrologaspirant äga åtnjuta arvode med 300 kronor för månad, om vederbörande hade sitt hem utom Stockholm, och med 200 kronor, om hemmet vore beläget i Stockholm eller dess omedelbara närhet. Gentemot en differentiering av arvodet — vilken tillämpas vid vissa av de affärsdrivande verken i fråga om personal på elevstadiet — synes mig någon principiell erinran icke vara att framställa. Däremot kunna delade meningar råda beträffande den skäligen avvägningen av arvodesbeloppen. Statskontoret har icke kunnat tillstyrka högre ersättning än 200, respektive 100 kronor för månad. För egen del anser jag mig vid ställningstagande till förevarande spörsmål icke kunna bortse från att militärmeteorologaspirant under hela tiden för sin utbildning åtnjuter samtliga värnpliktigt tillkommande förmåner kontant och in natura. Med utgångspunkt från denna jämförelse synes mig de av utredningsmannen ifrågasatta ersättningsbeloppen icke behöva betraktas såsom otillbörligt högt tilltagna. En mindre jämkning av beloppen torde dock kunna vidtagas utan att det med arvodena avsedda syftet att utgöra ett bidrag till täckande av oundgängliga levnadskostnader äventyras. Jag finner mig i sådant hänseende böra tillstyrka, att arvodena bestämmas till 250, respektive 175 kronor i månaden i ett för allt.

Utredningsmannen har föreslagit, att som villkor för antagning till aspirant för genomgående av utbildning i och för avläggande av meteorologisk tjänsteexamen skulle gälla, att vederbörande fullgjort en månads oavlönad provtjänstgöring vid institutet. Personalföreningen har påyrkat, att denna begränsning skulle borttagas, enär möjlighet att bedöma vederbörandes lämplighet föreläge först under utbildningstiden. Enligt min mening får det med tanke på statens kostnader för utbildningen av här avsedda aspiranter anses välbetänkt, att aspirantantagningen föregås av någon provotid. Jag finner

således icke anledning till avvikelse från vad utredningsmannen på förevarande punkt föreslagit.

Vad härefter beträffar meteorologer och föreståndare vid lokal flygväderleks tjänst innebär utredningsmannens förslag, att meteorologpersonalen skulle med avseende å kompetensvillkor, löneställningar och befordringsgång likställas med motsvarande personal vid centralorganet samt att föreståndarna — vilka nu tillhöra lönegraden Eo 20 vid större flygplats och Eo (Ex) 12 vid mindre flygplats — skulle vid större flygplats såsom statsmeteorologer inplaceras i lönegraden A 23 och vid mindre flygplats hänföras till 15 lönegraden. Därjämte skulle föreståndare vid större flygplats äga uppbära ett tilläggsarvode av 1 200 kronor om året. Under remissbehandlingen ha meningarna brutit sig rörande löneställningen för föreståndare vid större flygplats, varvid statskontoret avstyrkt och lönenämnden ställt sig tveksam till anordningen med tilläggsarvode. För egen del finner jag mig, även med beaktande av de med föreståndartjänsterna förenade krävande uppgifterna, för närvarande böra avstyrka, att med befattningarna förenas eft särskilt tilläggsarvode. Tills vidare synes mig en inplacering i 23 lönegraden vara tillfyllest för att säkerställa en tillfredsställande rekrytering av föreståndartjänsterna vid de större flygplatserna. I avbidan på närmare erfarenhet torde tjänsterna under benämningen statsmeteorolog böra inrättas såsom extra ordinarie. I kompetenshänseende böra givetvis gälla samma fordringar som för ordinarie statsmeteorolog. För föreståndare vid mindre flygplats tillstyrker jag lönegraden Eo 15. I övrigt finner jag icke anledning till annan erinran gentemot utredningsmannens förslag på förevarande punkt än som följer av vad jag i det föregående uttalat angående befordringsgång och löneställning för meteorologer vid centralorganet.

Vad utredningsmannen anfört rörande väderleksassistenternas arbetsuppgifter och ställning inom organisationen har övertygat mig om att ifrågavarande personal tillsvidare bör bibehållas. Gentemot de föreslagna löneställningarna — 12 och 15 lönegraderna — är från min sida icke något att erinra. Jag anser mig dock icke böra tillstyrka, att ordinarie befattningar nu inrättas. Tjänstebenämningarna meteorologassistent, respektive förste meteorologassistent synas mig lämpliga. Med avseende å befordringsgången hyser jag en från utredningsmannen avvikande mening såtillvida, att enligt min mening inplacering från början bör ske i löneklass 7. Någon särskild aspiranttjänstgöring synes icke behöva eller böra förekomma. Jag utgår nämligen från att den personal, varom här är fråga, med hänsyn till innehavd kompetens regelmässigt bör kunna omedelbart efter antagningen tagas i anspråk för utförande av förekommande arbetsuppgifter. Vad här sagts bör gälla även beträffande hydrolog- och laboratorieassistenter. Befordringsgången skulle således bli följande, nämligen sex månader i 7 löneklassen, ett år i Ex 12 och — minst — tre år i Eo 12. För befordran till förste assistent i Eo 15 bör, såsom utredningsmannen förutsatt, krävas genomgående av särskild utbildningskurs om minst 3 månader.

Mot av utredningsmannen föreslagna löneställningar och tjänstebenäm-

ningar för den för mottagning av utländska väderlekstelegram avsedda telegrafistpersonalen har jag icke funnit anledning till erinran.

Vad utredningsmannen anfört och föreslagit i fråga om avlöningsförhållandena för meteorolog- och hydrologpersonal under tjänstledighet för studier föranleder icke annat uttalande från min sida än att jag förutsätter, att frågan om extra tjänstemans avlöning under dylik ledighet underställes Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall.

Beträffande frågan om kompensation för nattjänstgöring framgår av den i det föregående lämnade redogörelsen, att detta spørsmål äger samband med den för närvarande på Kungl. Maj:ts prövning beroende frågan om särskild ersättning för nattjänstgöring åt personal vid den militära väderlekscentralen. Vid sådant förhållande har jag utgått från att det här berörda spørsmålet tillsvidare får hållas öppet i avbidan på ställningstagande till frågan om kompensation åt personalen vid militära väderlekscentralen.

II. Utbildning av civila meteorologaspiranter.

I skrivelse den 2 februari 1946 har *institutet* under hänvisning till den civila luftfartens snabba utveckling och det därav följande ökade behovet av personal främst vid den lokala flygväderlektjänsten gjort framställning om bemyndigande för institutet att under nästkommande budgetår påbörja utbildning av tio meteorologaspiranter ävensom hemställt om anvisande av härför erforderliga medel.

Statskontoret har i avgivet utlåtande tillstyrkt framställningen.

*Departements-
chefen.*

Då den ifrågasatta utbildningen av civila meteorologaspiranter utgör ett led i strävandena att åstadkomma en tillfredsställande rekrytering av meteorologer, tillstyrker jag att utbildningen i fråga kommer till stånd. Till frågan om anvisande av härför erforderliga medel återkommer jag i det följande.

III. Vissa anordningar vid aerologiska stationen vid Bromma.

I skrivelse den 11 mars 1946 har *institutet* anmält, att den aerologiska stationen vid Bromma, vilken tidigare drivits av Air Transport Command (ATC) och numera utnyttjas av institutet, kompletterats med en apparat för mätning av höjdvindens styrka och riktning i samband med radiosonduppsändningarna samt att det visat sig behövt att uppföra dels ett särskilt ballongskjul med hänsyn till de större ballonger som nu erfordrades och dels ett särskilt skjul för den nya apparaten. Kostnaderna härför beräknades till högst 8 000 kronor. Institutet har föreslagit, att erforderliga medel finge utgå av en å det för budgetåret 1944/45 anvisade reservationsanslaget till Engångskostnader för väderlektjänst (IX L 13) uppkommen besparing.

Riksräkenskapsverket har i utlåtande den 13 mars 1946 förklarat, att för ianspråktagande av ifrågavarande besparing förutsattes riksdagens medverkan.

I enlighet med vad riksräkenskapsverket anfört torde förevarande fråga ^{Departements-} ^{chefen.} böra anmälas för riksdagen. Därest riksdagen icke har något att erinra däremot, torde Kungl. Maj:t böra ställa 8 000 kronor till institutets förfogande för nu ifrågavarande ändamål från anslaget till Engångskostnader för väderlekstjänst.

IV. Anslagsfrågor.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under sjätte huvudtiteln, punkterna 44 och 52, föreslagit riksdagen att för budgetåret 1946/47 anvisa följande anslag:

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut:
 Verksamheten i allmänhet: Avlöningar, *förslagsanslag* kronor 657 000
 Särskilda undersökningar: Väderlekstjänst för luftfarten,
förslagsanslag » 307 600.

Ett bifall till de av mig i det föregående förordade åtgärderna föranleder vissa höjningar av ifrågavarande båda anslag. Vidare skulle gällande personalförteckning för institutet erhålla det ändrade utseende, som framgår av min hemställan i det följande, varjämte för anslaget till väderlekstjänst för luftfarten skulle fastställas den personalförteckning, varom hemställan likaledes göres i det följande.

I anslutning till av institutet verkställda förnyade anslagsberäkningar, vilka grundats på det i statsverkspropositionen angivna personalbehovet, har jag uppskattat det ökade anslagsbehovet sålunda.

Förslagsanslaget till Verksamheten i allmänhet: Avlöningar.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Ifrågavarande anslagspost — i statsverkspropositionen upptagen med ett belopp av 274 000 kronor — bör vid uppflyttning till lönegraden A 23 av fem statsmeteorologer och två statshydrologer upptagas med ett till 277 000 kronor förhöjt belopp.

2. Avlöningar till icke-ordinarie personal.

Ifrågavarande anslagspost har i statsverkspropositionen upptagits med ett belopp av 297 000 kronor.

Vid bifall till i det föregående föreslagna åtgärder med avseende å löneställning och befordringsgång för meteorolog- och hydrologpersonal uppkommer ett ytterligare anslagsbehov av i runt tal 8 000 kronor.

För avlöning, respektive arvoden åt 10 civila meteorologaspiranter under deltagande i utbildning vid institutets undervisningsanstalt nästkommande budgetår erfordras ett belopp av i runt tal 35 000 kronor.

För avlönande av sådana aspiranter, som vid sidan av akademiska studier fullgöra praktisk tjänstgöring vid institutet, bör avses ett belopp av i runt tal 5 000 kronor.

För tillfällig arbetshjälp samt för vikariats- och övertidsersättning beräknas uppkomma ett anslagsbehov utöver det i statsverkspropositionen beräknade å 10 000 kronor.

Anslagsposten bör således upptagas med ett till (297 000 + 8 000 + 35 000 + 5 000 + 10 000) 355 000 kronor förhöjt belopp.

3. Rörligt tillägg.

Under ifrågavarande anslagspost — i statsverkspropositionen upptagen med ett belopp av 86 000 kronor — beräknas uppkomma ett ytterligare anslagsbehov av 2 000 kronor.

Förslagsanslaget till Särskilda undersökningar: Väderlekstjänst för luftfarten.

I det föregående förordade åtgärder med avseende å löneställningen för personalen vid de lokala flygväderlekstjänsterna beräknas medföra en ökning av anslagsbehovet med 7 000 kronor. Härtill kommer ett belopp av 12 000 kronor, avsett att möjliggöra avlönande under nästkommande budgetår av en medelst arvode anställd befattningshavare, varför det totala anslagsbehovet kan uppskattas till (307 600 + 7 000 + 12 000) 326 600 kronor.

V. Hemställan.

Under åberopande av vad i det föregående anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte — med ändring av Kungl. Maj:ts i årets statsverksproposition under sjätte huvudtiteln, punkterna 44 och 52, gjorda förslag — föreslå riksdagen att

dels fastställa följande personalförteckning för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut:

Personalförteckning.

Tjänstemän å ordinarie stat.

Befattning	Lönegrad
1 överdirektör	B 2
2 byråchefer	A 30
2 förste statshydrologer	A 26
4 förste statsmeteorologer	A 26
2 statshydrologer	A 23
5 statsmeteorologer	A 23
1 radioföreståndare	A 15
1 laboratorieassistent	A 12

Befattning	Lönegrad
3 radiotelegrafister	A 12
1 kansliskrivare	A 11
1 instrumentmakare	A 10
2 kontorister	A 9
1 förste expeditionsvakt	A 7
7 kanslibiträden	A 7
2 expeditionsvakter	A 5
11 kontorsbiträden	A 4

Tjänsteman å övergångsstat.

1 registrator	A 14
---------------------	------

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

1 förste statsmeteorolog	Eo 24
1 kamrerare	Eo 22;

Anm. Den å ordinarie stat upplagna kansliskrivartjänsten skall hållas obesatt, så länge den å övergångsstat uppförda registratorn kvarstår i tjänst;

dels godkänna följande avlöningsstat för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat. I

	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	277 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	355 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	88 000

Summa kronor 720 000;

dels till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av

kronor 720 000;

dels fastställa följande personalförteckning för väderleks-tjänst för luftfarten:

Personalförteckning.

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

Befattning	Lönegrad
3 statsmeteorologer	Eo 23;

dels ock till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Väderlektjänst för luftfarten för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av

kronor 326 600.

Kungl. Maj:ts proposition nr 240.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställdan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtast till riksdagen.

Ur protokollet:

A. C. F. v. Krusenstierna.